

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

3. Miejscowość

4351

WOŁCZYN

1. Nazwa

KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY pw.
NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP

2. Czas powstania

lata 1859–1861; rozb. 1888,
1931-32

4. Adres

ul. Kościelna 2
46-250 Wołczyn

nr ewidencyjny działki: 662/2
nr księgi wieczystej:

11. Materiały graficzne

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie
powiat kluczborski
gmina Wołczyn

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°01'09.563" E: 18°02'53.628"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Constadt, Konstadt

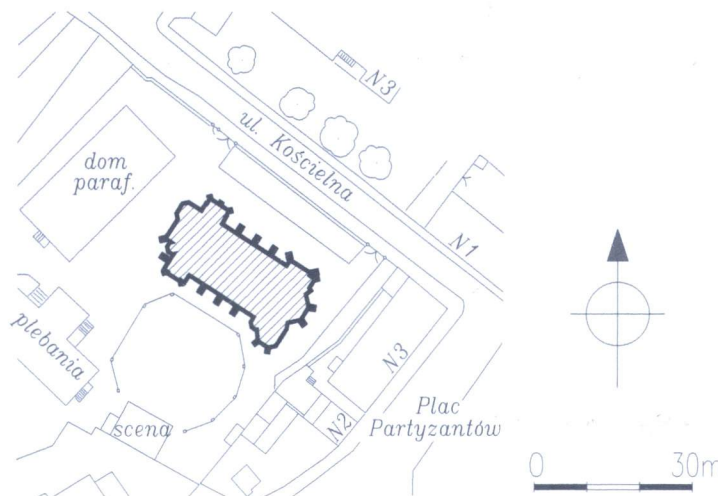
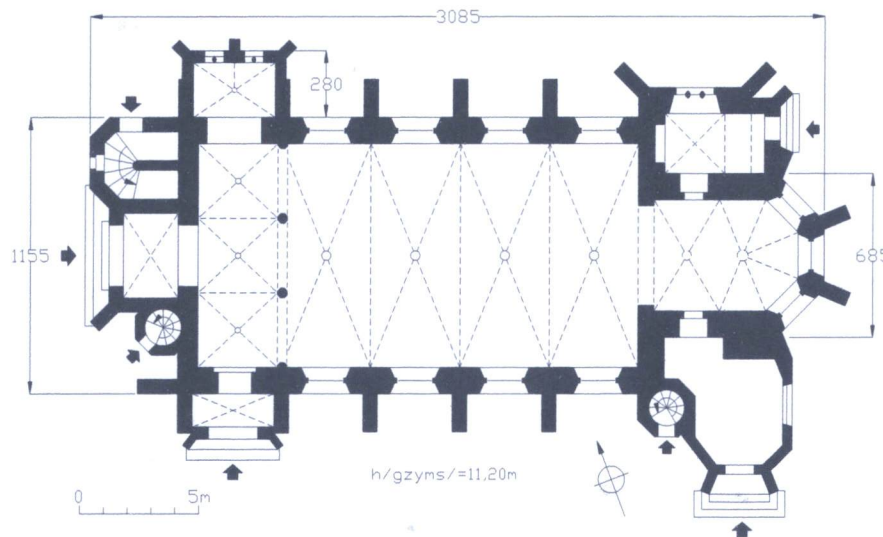
8. Właściciel i jego adres

parafia rzymskokatolicka pw.
Niepokalanego Poczęcia NMP
ul. Kościelna 2, 46-250 Wołczyn

9. Użytkownik i jego adres

jw.

10. Formy ochrony

Lokacja Wołczyna nastąpiła w 1261 r., istnienie parafii wzmiankuje dokument księcia oleśnickiego Konrada Białego z 1410 r. Pierwotny drewniany kościół w okresie reformacji zostaje przejęty przez ewangelików (1564). Nieliczni, pozostali przy wierze katolicy, uczęszczają na msze do sąsiednich miejscowości. W latach 1848-1851 wyznawcy katolicyzmu, z inicjatywy poczmistrza L. Villaina, budują dom modlitwy w Ligocie Wołczyńskiej. Jednocześnie mieszkańcy, na czele z proboszczem, księdzem Nalepą, czynią starania wybudowania kościoła. W 1856 r. proboszcz przedstawia biskupowi wrocławskiemu projekt nowej świątyni z prośbą o pozwolenie na budowę. Zgoda zostaje wydana w 1859 r. za czasów następnego proboszcza, Nerlicha. 19.10.1859 zostaje położony kamień węgielny pod budowę, która kończy się konsekracją świątyni 9.06.1861. Neogotycki kościół został wzniesiony wg proj. ulubionego architekta bpa Förstera – Alexisa Langer. Langer przedstawił dwie koncepcje, z których pierwsza została odrzucona w 1855 r. ze względów finansowych (miał to być kościół 3-nawowy), przyjęto kolejny, skromniejszy projekt, nawiązujący w formie do kościoła w Smogorzowie (1857). Świątyni postanowiono nadać wezwanie Niepokalanego Poczęcia NMP, na cześć uchwalonego rok wcześniej dogmatu. W 1862 r. kościół zostaje podniesiony do rangi parafialnego. Za czasów proboszcza Antoniego Cyrana do kościoła dobudowano zewnętrzną klatkę schodową ze schodami na emporę muzyczną (1888), zamurowując pierwotne ciasne wejście przez wieżyczkę schodową. W 1923 r. parafię obejmuje ks. Maksymilian Sauer, za czasów którego powstała wygodna obszerna zakrystia pd. oraz zainstalowano ogrzewanie. Inicjatywą ks. Sauera są również nowe dzwony, zawieszone w miejsce skonfiskowanych w czasie I wojny światowej oraz witraże figuralne prezbiterium zamówione w pracowni Wilhelma Dierixa. W 1948 r. parafię obejmują oo. kapucyni. Po wojnie, W roku 1959 w kościele wykonano polichromię, która następnie została zamalowana w czasie odnowienia wnętrza przeprowadzonego w 1988 r. W 1969 r. położono posadzkę a w 1999 przeprowadzono remont dachów z wymianą pokrycia dachowego.

Neogotycka budowla Langer nie prezentuje cech typowych dla tradycyjnego gotyku śląskiego, stanowi ucieleśnienie romantycznej wizji gotyckiej architektury kościelnej, której hołdował architekt. Cechuje ją malowniczość, strzelistość, asymetria kompozycji, urozmaicenie i dynamika bryły, rozczłonkowanie przez zróżnicowane gabarytowo człony.

SYTUACJA. Wołczyn – miasto w pn. części województwa opolskiego, położone nad Wołczyńskim Strumieniem, dopływem Stobrawy. Miejscowość leży na trasie krajowej nr 42, łączącej Namysłów z Kluczborkiem oraz przy linii kolejowej łączącej Wrocław z Częstochową. Wołczyn, przez sieć promieniście rozchodzących się dróg lokalnych, jest również doskonale skomunikowany z okolicznymi miejscowościami.

Kościół usytuowany jest w obrębie starego miasta, które obecnie stanowi pn. część Wołczyna. Budowla ulokowana na pd.-zach. od Rynku, w centralnym punkcie prostokątnego placu, w otoczeniu zabudowań parafialnych – współczesnego domu parafialnego od zach., domu zakonnego oo. kapucynów, pełniącego jednocześnie funkcję probostwa od pd.-zach. oraz budynku mieszkalnego, włączonego we wsch. odcinek ogrodzenia posesji kościelnej. Pn. granicę parceli wyznacza przebieg ul. Kościelnej. Cała działka otoczona jest murem ceglanym, z dwiema bramami od strony ulicy, częściowo (od strony pd.) podwyższonym i otynkowanym współcześnie. Budowla orientowana, o osi wsch.-zach. odchylonej o 45° w kierunku pd.

MATERIAŁ. KONSTRUKCJA. TECHNIKA.

Ściany. Ściany zewnętrzne murowane z cegły pełnej, licowane cegłą w wątku kowadełkowym, od wewnątrz tynkowane. Detal architektoniczny bogaty: ceramiczny (przypory, obramienia otworów, blendy, gzymsy, szczyty, maswerki) i kamienny (pinakle, kwiatony, czołganki oraz rzeźba Madonny w szczycie fasady).

Ściany wewnętrzne murowane z cegły, otynkowane, z ceramicznym, otynkowanym detalem architektonicznym w postaci słupów, żeber, zworników i wsporników sklepiennych.

Sklepienia i stropy. Korpus nawowy, prezbiterium, kruchty, kaplica i stara zakrystia nakryte ceramicznymi sklepieniami krzyżowo-żebrowymi; w nawie, prezbiterium i pod emporą muzyczną sklepienia ze zwornikami w formie rozet kwiatowych; prostokątne przeszła sklepienne nawy rozdzielone łukami jarzmowymi, które wraz z żebrami wsparte na wiązkach trzech słupów podciętych na wysokości ok. 180 cm nad posadzką nawy; żebra sklepienia prezbiterium spływają na pojedyncze słupki, odcięte ok. 150 cm nad posadzką; trzyprzęsłowe sklepienie przestrzeni podemporowej z łukami jarzmowymi i żebrami wtapiającymi się w ściany i filary podtrzymujące emporę. Wtórna przybudówka młodszej zakrystii nakryta stropem Kleina, podobnie jak usytuowana pod nią kotłownia. Przyziemie wieży – stara zakrystia – sklepienie krzyżowo-żebrowo sklepieniem o przekroju ostrołucznym

Wieżba dachowa. Konstrukcja dachu drewniana, jętkowo-krokwiowa, z dwoma kondygnacjami jętek, z których dolne wsparte na podwójnej ścianie stolcowej, więzary usztywnione zastrzałami i rozporami.

Pokrycie dachowe. Dachy kryte ceramicznie, nową dachówką karpiówką podwójnie w koronkę. Nad wieżami strzeliste hełmy na rzucie ośmiobocznym, wymurowane z cegły i zwieńczone kamiennymi kwiatonami.

Posadzki i podłogi. W nawie, prezbiterium, kaplicy i kruchtach jednolita współczesna posadzka z kwadratowych płyt szarego marmuru; w starej zakrystii posadzka z kwadratowych płytek cementowych a w nowej – współczesne płytki podłogowe; na emporze muzycznej podłoga drewniana deskowa; w klatce schodowej i wieżyczkach schodowych posadzki cementowe wylewane i ceramiczne.

Schody. Schody zewnętrzne. Otwory drzwiowe kruchty głównej, zach. i bocznej, pd.-zach. poprzedzone trzema stopniami z płyt granitowych; przed wejściem kruchty pn.-wsch. trzy wysokie nierównej wysokości stopnie wymurowane z cegły i otynkowane a podniesiony powyżej cokołu otwór wejściowy nowej zakrystii z szerokim czterostopniowym biegiem schodowym o stopniach wyłożonych współczesnymi płytkami ceramicznymi. Zejście do kotłowni z prostym biegiem schodów betonowych, przylegającym od wsch. do nowej zakrystii.

Schody wewnętrzne. Klatka schodowa zewnętrzna ze schodami prowadzącymi na emporę muzyczną, schody kamienne, z bloków granitowych, wachlarzowe, z metalową poręczą przy ścianie i podestem zabezpieczonym ażurową ozdobną balustradą metalową. W wieżyczkach schodowych schody ceglane kręte na słupie. [cd. wkładka nr 1]

14. Kubatura 4 315 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 285 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne kościół parafialny rzymskokatolicki	17. Użytkowanie obecne kościół parafialny rzymskokatolicki
18. Stan zachowania Obiekt zachowany w stanie z lat 1931-32. W tym czasie niewielkiemu przekształceniu uległa bryła kościoła, do której dostawiono nową, obszerniejszą zakrytą pd., z umieszczoną poniżej kotłownią. Kościół zachował również kompleksowe neogotyckie wyposażenie wnętrza. <i>Stan techniczny:</i> zadowalający; budowla wymaga jednak remontów bieżących i remontu hełmów wieżowych, połączonego z konserwacją i częściowym odtworzeniem kamiennych elementów detalu; <i>dach:</i> dachy po remoncie więźby, ociepleniu i wymianie pokrycia dachowego; zły stan murowanych z cegły hełmów wież (miejscowe nieszczelności pokrycia powodują przenikanie wody opadowej do wnętrza klatek schodowych i zawilgocenie ścian) <i>ściany zewnętrzne:</i> remont bieżący: uzupełnienie miejscowych ubytków spoinowań; konserwacja detalu architektonicznego z uzupełnieniem ubytków, szczególnie w detalu kamiennym; <i>wnętrza:</i> niezbędny remont bieżący: drobne naprawy tynków i malowanie wnętrza <i>sklepienia, stropy:</i> niezbędny remont bieżący: drobne naprawy tynków i malowanie wnętrza; <i>posadzki:</i> stan dobry; <i>wyposażenie:</i> zachowane oryginalne wyposażenie neogotyckie (posiada karty ewidencyjne: M. Wakulska, 2009).		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie Parafia planuje w niedługim czasie przeprowadzenie remontu i malowania wnętrza oraz modernizację systemu ogrzewania. Postuluje się przeprowadzenie remontu hełmów wieżowych i prace elewacyjne związane z uzupełnieniem spoinowań oraz konserwację uszkodzonych elementów detalu architektonicznego i rzeźby Immaculaty w fasadzie. Zasadne wydaje się również uzupełnienie ewidencji wyposażenia, m.in. o karty elementów stolarszczyzny (drzwi z okuciami), rzeźby Immaculaty w fasadzie, organów.	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Wrocław, Archiwum Archidiecezjalne – spuścizna Alexisa Langer: teczka 11, rys. 12
- Wołczyn, archiwum parafialne – kopie archiwalnych planów zakrystii (1931, wyk. A. Runkel) i kotłowni (1932, Fleischmann ?); fot. arch. widok kościoła od strony pn.-wsch. (l. 30.XX w.); repr. drzeworytu przedstawiająca widok na kościół z rynku (1979, aut. nieczyt.); karty ewidencyjne wyposażenia (33 szt.), 2009 r., aut. M. Wakulska

23. Bibliografia

- A. PETER, Chronik der katholischen Kirchengemeinde von Constadt., Königshütte 1875
- H. GAWEL, Die Geschichte der Stadt Constadt OS., Kreuzburg 1933, S. 28-, 105-Heimatkalendar des Kreises Kreuzburg., 1929, S. 52, 56
- Heimatkalendar des Kreises Kreuzburg., 1941, S. 53
- A. ZABŁOCKA-KOS, Sztuka. Wiara. Uczucie. Alexis Langer śląski architekt neogotyku., Wrocław 1996, str. 102-107, passim; katalog: str. 237 (tamże bibliografia)

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

- Peter, op. cit., S. 33: rys. przedstawiający nowo wybudowany kościół od strony pd. (bez późniejszej zakrystii)
- fot. arch. 1907 – wnętrze kościoła, widok ku prezbiterium; fot. arch. 1907 – wnętrze kościoła, widok ku emporze muzycznej – dostęp cyfrowy: <http://dolny-slask.org.pl/3702815,Wolczyn,Wnetrza.html>
- Heimatkalendar .. 1929, op. cit., S. 52 – repr. drzeworytu 20x13: „Kath. Kirche in Constadt”
- Heimatkalendar.. 1941, op. cit., S. 53 – repr. fot. 16,6x11,8: „Kath. Kirche in Constadt”
- fot. archiwalna z l. 30. XX w. – widok kościoła od strony pn.-zach. (arch. paraf.)
- Zabłocka-Kos, op. cit. fot. 8 (proj. elew. pd. – niezrealizowany), 33(rzut – niezrealizowany), 34 (fot. 1996)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst PDZ ALMA 05.10.2016

plany, rysunki PDZ ALMA 05.10.2016

fotografie PDZ ALMA 05.10.2016

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego

26. Załączniki

- * wkładka nr 1: cd. opisu; spis ilustracji; zdjęcia;
- * wkładka nr 2: zdjęcia;
- * wkładka nr 3: zdjęcia;
- * wkładka nr 4: zdjęcia;
- * wkładka nr 5: archiwalia
- * wkładka nr 6: archiwalia
- * wkładka nr 7: archiwalia
- * wkładka nr 8: archiwalia; orientacja

1. Miejscowość	WOŁCZYN	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY pw. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP ul. Kościelna 2	6. Zawartość wkładki cd. opisu
2. Gmina	Wołczyn		
3. Powiat	kluczborski		
4. Województwo	opolskie		

Otworki. *Otworki okienne* o proporcjach smukłych prostokątów stojących, zamknięte ostrołukowo. Ściana korpusu nawowego przepruta regularnym układem dużych otworów, zajmujących $\frac{3}{4}$ jej wysokości; okna maswerkowe, dwudzielne, wypełnione witrażami ornamentalnymi, przesłonięte od zewnątrz współcześnie wstawionymi oknami metalowymi zabezpieczającymi witraże; otworki przęsła zach. – pseudotransept – skrócone ze względu na umieszczone tu przybudówki (kruchta boczna, kaplica); prezbiterium z podobnymi otworami okiennymi o mniejszych wymiarach; maswerkowe dwudzielne okna prezbiterium z witrażami figuralnymi, zabezpieczone dodatkowymi oknami zewnętrznymi; okno pd. skrócone w związku z wtórną przybudówką nowej zakrystii. Kaplica pn.-zach. doświetlona parą identycznych otworów okiennych umieszczonych w ścianie pn.; otworki o bardziej przysadzistych proporcjach, zamknięte ostrołukowo, z oknami witrażowymi, zabezpieczonymi od zewnątrz dodatkowymi oknami metalowymi. W drugiej kondygnacji kruchty głównej zamknięta ostrołukowo wnęka okienna, której górna część wypełniona witrażowym oknem maswerkowym. Nowa zakrystia doświetlona przysadzistym w proporcjach oknem wsch., którego otwór kwadratowy, zamknięty jest spłaszczonym ostrołukiem, o kształcie zbliżonym do trójkąta równoramiennego; w otworze współczesna stolarka drewniana. Stara zakrystia w przyziemiu wieży z pojedynczym otworem od strony pn.; proporcje krępe, okno witrażowe trójdzielne; wyższe kondygnacje wieży z małymi, smukłymi osiowymi pojedynczymi otworami okiennymi zamkniętymi ostrołucznie lub trójkątnie; otworki zasłonięte deskami lub wypełnione stałymi oknami kwaterowymi (w dolnych partiach), wyżej – pozbawione stolarki; w kondygnacji dzwoniczej otworki większe, biforyjne, przesłonięte drewnianymi żaluzjami; górna kondygnacja wieży, pod hełmem – ażurowa, przepruta w każdej z ośmiu elewacji smukłym ostrołukowym otworem w uskokowym obramieniu. Wnętrza wieżyczek schodowych oświetlone małymi smukłymi otworami okiennymi o zamknięciach trójkątnych lub ostrołukowych, w których stałe okienka kwaterowe, częściowo pozbawione oszklania.

Otworki drzwiowe zewnętrzne. Główne wejście do kościoła na osi środkowej fasady, w kruchcie zach. – otwór prostokątny zamknięty ostrołukowo, drzwi dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, opierane dekoracją architektoniczną w formie ostrołukowych arkad, w wysokim ostrołuczным nadświetlu dekoracja architektoniczna w formie maswerkowych podziałów. Identykny otwór drzwiowy stanowi wejście do kruchty bocznej; drzwi prostokątne, dwuskrzydłowe, z nadświetlem, o skromniejszej dekoracji architektonicznej. Klatka schodowa ze

schodami na emporę muzyczną dostępna przez wejście pn. – prostokątny otwór zamknięty ostrołukowo; drzwi jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe w kształcie otworu, opierane dekoracją architektoniczną z motywem ostrołukowych arkad; drzwi zawieszane na zawiasach pasowych z hakiem, ozdobnych, stylizowanych na gotyckie. Otwór wejściowy kruchty wieżowej w ścianie wsch. – prostokątny, z wysokim ostrołuczным dwudzielnym nadświetlem witrażowym, drzwi jednoskrzydłowe prostokątne, ramowo-płycinowe z dekoracją architektoniczną; zakrystia pd.-wsch. (nowa) dostępna przez drzwi pd. – w prostokątnym otworze, ramowo-płycinowe, z dekoracją architektoniczną, zwieńczone płaskim ostrołukowym nadświetlem. Wejścia do wieżyczek schodowych imitują ciasne i małe przejścia średniowieczne – otworki małe, bardzo wąskie, zamknięte ostrołukowo; drzwi jednoskrzydłowe, zbite z desek, z okuciami zawiasowymi i pseudogotyckimi zamkami i sztyldzikami.

Otworki drzwiowe wewnętrzne. Przejście z kruchty głównej do korpusu nawowego duże, w kształcie prostokąta zamkniętego ostrołukowo; drzwi dwuskrzydłowe prostokątne ramowo-płycinowe, wahadłowe, przeszklone w górnych arkadowych płycinach, w ostrołuczным nadświetlu dekoracja maswerkowa z motywem trójliścia. Przejście do kaplicy pn. w kształcie prostokąta zamkniętego ostrołukowo, otwór pozbawiony stolarki; przestrzeń podemporowa otwiera się do wnętrza nawy trzema ostrołukowymi arkadami filarowymi. Kruchta boczna połączona z korpusem prostokątnym otworem zwieńczonym łukiem dwuramiennym, który umieszczony w smukłej wnęcie ostrołukowej; drzwi ramowo-płycinowe, 3-skrzydłowe składane, z niskim prostokątnym nadświetlem. Otworki drzwiowe łączące prezbiterium z obiema zakrystiami małe i wąskie, zamknięte ostrołukowo, z jednoskrzydłowymi drzwiami ramowo-płycinowymi i ozdobnymi neogotyckimi okuciami. Przejście z klatki schodowej na emporę muzyczną prostokątne z prostym zamknięciem i jednoskrzydłowymi drzwiami zbitymi z desek na listwach. Prezbiterium otwiera się do nawy wysoką i smukłą ostrołukową arkadą tęczową.

RZUT. Kościół jednonawowy, z pięcioprzęsłowym oskarpowanym korpusem na rzucie prostokąta wydłużonego w osi wsch.-zach. i z jednoprzęsłowym, prostokątnym, prezbiterium zamkniętym trójboczną apsydą. Kwadratowa masywna wieża umieszczona asymetrycznie w narożniku pn.-zach. między nawą i prezbiterium. Od strony wsch. przylega do niej wąska prostokątna kruchta, wypełniająca przestrzeń między wieżą i przyporą prezbiterium. Po przeciwnej stronie prezbiterium dobudowana wtórnie, wieloboczna obszerna

zakrystia z wejściem od pd., wsparta parą narożnych przypór. W części zach. kościoła para prostokątnych przybudówek bocznych – prostokątna kruchta z wejściem pd. i pn. kwadratowa kaplica. Na osi środkowej fasady duża prostokątna kruchta główna, z osiowym wejściem zach. Między kruchtą główną i pn. narożną przyporę korpusu wbudowana wtórnie zewnętrzna klatka schodowa, założona na rzucie nieregularnego wieloboku, występująca przed lico kruchty. Kompozycję uzupełniają dwie wieżyczki schodowe założone na centralnym rzucie ortogonalnym: w narożnikach pd. – między korpusem i kruchtą główną oraz między korpusem i prezbiterium.

BRYŁA. Budowla wolnostojąca orientowana, o strzelistej, „poszarpanej” sylwecie dominującej nad okolicą. Każdy z członów budowli innej wysokości. Wysoki korpus nawowy nakryty strzelistym siodłowym dachem, którego smukłość podkreślona wieloboczną nadwieszoną wieżyczką, „wyrastającą” z dachu kruchty głównej, częściowo wbudowaną w korpus, i wystającą ponad wierzchołek szczytu nawy. Część zach. korpusu nad kruchtą boczną i kaplicą ukształtowana jest jako pseudotransept, którego ramiona zwieńczone trójkątnymi szczytami przerywają gzyms wieńczący i wchodzi w przestrzeń połączy dachowej korpusu. Kruchta boczna nakryta dachem pulpitowym, którego kalenica sięga połowy wysokości ściany korpusu; nad kaplicą smukły dach trójpółaciowy; ramiona płytkiego pseudotranseptu z własnymi daszkami dwuspadowymi. Kruchta główna dwukondygnacyjna, z wysokim trójkątnym szczytem i dwupołaciowym dachem, którego kalenica powyżej gzymsu wieńczącego korpus; kruchta ujęta od pd. 2-kondygnacyjną wieloboczną zewnętrzną klatką schodową, występującą przed jej lico, nakrytą dachem dwuspadowym przechodzącym w wielopołaciowy. Do korpusu dostawione od wsch. węższe i znacznie niższe, wieloboczne prezbiterium, nakryte wysokim dachem siodłowym przechodzącym w wielopołaciowy. Towarzyszy mu od pn. 6-kondygnacyjna wieża, w czterech dolnych kondygnacjach kwadratowa, wyżej węższa – ortogonalna. Do wieży, dostawiona od wsch. wąska przybudówka małej kruchty z dachem pulpitowym. Przy pd. ścianie prezbiterium wtórna przybudówka rozłożystej zakrystii, wieloboczna, z wielopołaciowym dachem. Między zakrystią i nawą smukła wieloboczna 6-kondygnacyjna wieżyczka schodowa. Nad wieżą i wieżyczkami schodowymi strzeliste ceglane hełmy wieżowe na rzucie ośmioboku, zwieńczone kwiatonami. Wszystkie części budowli ujęte uskokowymi skarpami, z których część zwieńczona pinaklami i sterczynami.

ELEWACJE. Elewacje na występującym cokole, licowane cegłą okładzinową w wątku kowadełkowym, z bogatym ceramicznym detalem; wystrój o formach neogotyckich; elewacje wieloczłonowe, opięte uskokowymi przyporami, rozczłonkowane licznymi zróżnicowanymi przybudówkami; w kompozycji dominacja akcentów wertykalnych, dążenie do asymetrii i malowniczości.

Elewacja zach. – fasada – smukła elewacja korpusu zamknięta strzelistym trójkątnym szczytem, ujęta w proste narożne przypory z trzema uskokami, które zwieńczone wysokimi pinaklami z kamiennymi kwiatonami, rozczłonkowana przybudówkami; na osi środkowej dwukondygnacyjna jednoosiowa kruchta główna z dużym ostrołukowo zamkniętym otworem drzwiowym, nad którym zamknięta ostrołukiem nisza z dwudzielnym oknem maswerkowym; kruchta ujęta w ukośne

uskokowe przypory z kamiennymi kwiatonami, wchodzącymi w strefę smukłego trójkątnego szczytu wieńczącego kruchtę; w dolnej części szczytu arkatura – w dwóch arkadkach para małych okienek; górna część szczytu rozczłonkowana blendami: smukłą arkadową pośrodku, flankowaną przez dwie ćwierćkoliste (motyw nawiązujący do dekoracji maswerkowej w nadświetlach drzwiowych); na tle środkowej arkady ustawiona kamienna rzeźba Madonny Immaculaty; nad kalenicą dachu kruchty wznosi się smukła wieloboczna wieżyczka, częściowo wbudowana w szczyt korpusu kościoła, rozdzielająca go na dwie części; szczyt korpusu z dekoracją nawiązującą do dekoracji szczytu kruchty: u nasady arkatura z parą małych okienek, w górnej części, w każdym z półszczytów po jednej blendzie arkadowej z małym oknem, wspartej przez ćwierćkolistą; wieżyczka wychodzi ostatnią kondygnacją i strzelistym hełmem z kamiennym kwiatonem ponad wierzchołek szczytu. Od strony pn. do kruchty przylega jednoosiowa dwukondygnacyjna klatka schodowa – wieloboczna, występująca przed lico kruchty, z wspiętym układem niewielkich otworów okiennych w ścianie zach. i pn.-zach. i otworem drzwiowym od pn. W narożniku między kruchtą i korpusem nawowym wieloboczna trzykondygnacyjna wieżyczka schodowa z otworem drzwiowym od pd. i z małymi okienkami – pojedynczym nad otworem drzwiowym i parą pod gzymsiem głównym; wieżyczka o wysokości klatki schodowej pn., nakryta strzelistym hełmem wieżowym. Ściany wszystkich członów fasady, prócz klatki schodowej, artykułowane ceglanymi gzymsami prostymi, okapowymi i „zębatymi” z ustawionych ukośnie cegieł. Krawędzie obu szczytów ozdobione czołgankami, nad wieżyczkami kwiatony z czołgankami, nad przyporami pinakle z kwiatonami; wszystkie te elementy wykonane z piaskowca.

Elewacja pd. – wieloczłonowa, artykułowana przybudówkami i smukłymi uskokowymi przyporami, wydzielającymi osie okienne; w części korpusu nawowego pięcioosiowa, z osią zach. ukształtowaną w formę pseudotranseptu zwieńczonego trójkątnym szczytem, który flankowany przez ceglano-kamienne sterczyny wieńczące przypory; szczyt z dekoracją analogiczną do dekoracji szczytów fasady – w dolnej części arkatura z parą małych szczelinowych okienek, w górnej motyw nawiązujący do maswerkowej dekoracji w nadświetlach potworów drzwiowych (smukła ostrołuczna blenda arkadowa i flankujące ją dwie blendy ćwierćkoliste); w dolnej części pseudotranseptu jednokondygnacyjna jednoosiowa kruchta boczna, z ostrołucznie zamkniętym otworem drzwiowym, wypełniająca przestrzeń między przyporami i ujęta we własne ukośne przypory narożne; otwór okienny pseudotranseptu skrócony względem bardzo smukłych otworów okiennych pozostałych osi korpusu nawowego; narożnik wsch. korpusu akcentowany wieloboczną 6-kondygnacyjną wieżyczką schodową zwieńczoną strzelistym hełmem wieżowym z kamiennym kwiatonem; ostrołukowy otwór drzwiowy w ścianie pd. wieżyczki, nad nim szereg pojedynczych małych okienek, tylko w drugiej kondygnacji okienko przesunięte na ścianę pd.-zach.; wieżyczka wsparta przyporą, sięgającą trzeciej kondygnacji. Jednoosiowa, niższa elewacja prezbiterium częściowo przesłonięta przybudówką nowej zakrystii, która jednokondygnacyjna, jednoosiowa, z wejściem

1. Miejscowość	WOŁCZYN	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY pw. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP ul. Kościelna 2	6. Zawartość załącznika cd. opisu; spis fotografii; zdjęcia
2. Gmina	Wołczyn		
3. Powiat	kluczborski		
4. Województwo	opolskie		

zamkniętym płaskim łukiem ostrym, ujętym w ukośne przypory narożne. Wszystkie człony elewacji zwieńczone gzymsami kostkowymi z ukośnie ustawionych cegieł; w korpusie prosty gzyms podokienny, przechodzący na ściany wieżyczki i na pd.-zach. ścianę zakrystii, taki sam gzyms pod otworem okiennym pseudotranseptu, podobne gzymsy wydzielają kondygnacje wieżyczki.

Elewacja wsch. – trójboczna elewacja apsydy prezbiterium artykułowana uskokowymi przyporami, wydzielającymi osie okienne z dużymi zamkniętymi ostrołukowo oknami. Powyżej dachu prezbiterium wznosi się trójkątny szczyt nawy, ozdobiony arkaturą, powyżej której trzy smukłe ostrołukowe blendy, z ostrołukowymi małymi okienkami w każdej z nich (dekoracja związana z symboliką Trójcy Św.). Po bokach prezbiterium przybudówki; od pd. niska jednoosiowa elewacja nowej zakrystii wsparta ukośną narożną przyporą, z osiowym przysadzistym otworem okiennym zamkniętym mocno spłaszczonym łukiem ostrym; przy elewacji prosty bieg schodowy prowadzący do pomieszczenia kotłowni; od strony pn. kruchta wieżowa, wbudowana między przypory prezbiterium i wieży, z własną narożną ukośną przyporą – smukłą, jednoosiowa, z ostrołucznie zamkniętym osiowym otworem drzwiowym, zwieńczona smukłym półszczytem; powyżej wznosi się jednoosiowa sześciokondygnacyjna elewacja wieży, z ukośną narożną przyporą sięgającą połowy czwartej kondygnacji; w pierwszych czterech kondygnacjach wieża czworoboczna, w ostatnich dwóch ośmioboczna, zwieńczona strzelistym hełmem wieżowym z kamiennym kwiatonem opiętym czołgankami; otwory okienne ostrołuczne, różnej wielkości, pojedyncze, w czwartej kondygnacji biforyjne, ostatnia kondygnacja ażurowa, przepruta otworami z wszystkich stron. Podziały gzymsowe w prezbiterium przeprowadzone analogicznie jak w korpusie nawowym: odcinki gzymsu podokieńnego i „zębaty” gzyms wieńczący, w wieży prosty gzyms kordonowy między drugą i trzecią kondygnacją, gzyms wieńczący nad częścią czworoboczną wieży, gzyms podokienny „zębaty” w ostatniej kondygnacji; wieża zwieńczona prostym gzymsem poprzedzonym ząbkowaniem.

Elewacja pn. – elewacja korpusu nawowego analogiczna do elewacji przeciwnieległej, z przęsłem wsch. ukształtowanym w formę pseudotranseptu, ujętego w przypory uskokowe ze zwieńczeniami w postaci sterczyn z kamiennymi kwiatonami; ramię transeptu zwieńczone trójkątnym szczytem dekorowanym ślepym arkadowaniem i blendami, o układzie nawiązującym do dekoracji maswerkowej nadświetli drzwiowych; w dolnej części pseudotransept przesłonięty oskarpowaną dwuosiową przybudówką kaplicy, której dach zasłania w dolnej partii

okno pseudotranseptu. Od wsch. do korpusu przylega wieża kościelna, w czterech pierwszych kondygnacjach wsparta ukośnymi narożnymi przyporami uskokowymi – jednoosiowa, sześciokondygnacyjna, w czterech pierwszych kondygnacjach czworoboczna, w dwóch ostatnich ośmioboczna, ze strzelistym hełmem zwieńczonym kwiatonem; w kondygnacjach wieży smukłe pojedyncze, ostrołucznie zamknięte otwory, z wyjątkiem kondygnacji czwartej, gdzie okno biforyjne i ostatniej, ażurowej kondygnacji, przeprutej otworami okiennymi z wszystkich stron; otwory o zróżnicowanych wymiarach; podziały gzymsowe nawiązują formą i kompozycją do podziałów pozostałych elewacji.

WNĘTRZE. Kościół jednonawowy z węższym i niższym prezbiterium zamkniętym trójboczną apsydą. Nawa sklepią krzyżowo-żebrowo w pięciu prostokątnych przęsłach rozdzielonych łukami jarzmowymi. Sklepienia spływają na wiązki podciętych służek. Nawa łączy się smukłą ostrołukową arkadą tęczową ze sklepią krzyżowo-żebrowo jednoprzęsłowym prezbiterium, którego sklepienie wsparte na pojedynczych służkach. W zach. przęsło nawy wmurowana empora muzyczna wsparta na trzech ostrołukowych arkadach. Wysokie wnętrze kościoła prześwietlone dużymi oknami witrażowymi. Wnętrze dostępne dla wiernych przez otwory drzwiowe: zach. (główny) i pd.-zach. (boczny), które obudowane kruchtami. Przy przęsle zach. od strony pn. – sklepią kaplica otwarta przejściem arkadowym do wnętrza nawy. Wieża kościelna ulokowana od pn.-wsch. z małą sklepią zakrystią w przyziemiu, która poprzedzona wsch. małą kruchtą wieżową. Nowa, obszerna, wtórna zakrystia dostawiona do ściany pd. prezbiterium, posiada wejście od strony pd; pod nią kotłownia. Przy kościele zewnętrzne klatki schodowe – główna – pn.-zach. i boczne w wieżyczkach schodowych – pd.-zach. i pd.-wsch.

WYPOSAŻENIE. W kościele zachowane kompletne oryginalne neogotyckie wyposażenie wykonane przez artystów wrocławskich, współpracujących zazwyczaj z architektem Alexisem Langerem, m.in. przez: Josepha Winklera (ołtarze, ambona), Ferdynanda Wintera i Carla Wohnlicha (obrazy). Wyposażenie uzupełniono w latach 20.XX w. – witraże figuralne (1927-28) – warsztat Wilhelma Derixa w Kevelaer (istniejąca do dziś pracownia witrażownicza), organy Berschdorfa z Nysy. Dla wyposażenia kościoła w Wołczynie zostały wykonane w 2009 r. karty ewidencyjne w ilości 33 sztuk, których autorką jest M. Wakulska.

INSTALACJE: instalacja elektryczna, nagłośnieniowa, c.o. i odgromowa.

SPIS FOTOGRAFII

1. Kościół Wniebowzięcia NMP – widok od pd.-zach.
2. Elewacje pd. i zach.
3. Widok od pn.-zach.
4. Elewacja pd.
5. Kościół od pn.-wsch.
6. Część prezbiterialna kościoła z dobudowaną zakrystią pd.
7. Kaplica pn.-zach.
8. Nowa zakrystia z wejściem do kotłowni.
9. Górne partie wieży i wieżyczki schodowej pd-wsch.
10. Szczyt pseudoryzalitu.
11. Szczyty kruchty głównej i fasady.
12. Rzeźba Immaculaty w szczycie kruchty.
13. Wejście główne, zach.
14. Wejście wieżyczki schodowej.
15. Wnętrze – widok ku prezbiterium.
16. Wnętrze – widok ku emporze muzycznej.
17. Sklepienia strefy pod emporą muzyczną.
18. Ściana boczna nawy.
19. Sklepienie nawy.
20. Sklepienie prezbiterium.
21. Sklepienie zakrystii pn. w przyziemiu wieży.
22. Wnętrze nowej zakrystii pd.
23. Drzwi między kruchtą główną i nawą.
24. Otwór drzwiowy między prezbiterium i zakrystią pn.
25. Wnętrze wieżyczki schodowej.
26. Kręte schody wieżyczki.
27. Strych kościoła z więźbą.
28. Wnętrze hełmu wieżowego.
29. Projekt arch. nowej zakrystii (1931).
30. Projekt arch. nowej zakrystii (1931).
31. Projekt kotłowni (1932).
32. Fot. arch. z lat 30.XX w. (arch.par.)
33. Pocztówka arch. (kon. XIX w.) z widokiem kościoła [za: www.dolny-slask.org.pl]
34. Fot. arch. – wnętrze, widok prezbiterium (1907) [za: www.dolny-slask.org.pl]
35. Fot. arch. – wnętrze, widok empory muz. (1907) [za: www.dolny-slask.org.pl]
36. Rysunek pd. elewacji kościoła z 1875 r. [źródło: Peter, op. cit., S. 33]

2.

3.

1. Miejscowość **WOŁCZYN**
2. Gmina **Wołczyn**
3. Powiat **kluczborski**
4. Województwo **opolskie**

5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres

KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY
pw. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP
ul. Kościelna 2

6. Zawartość załącznika

zdjęcia

4.

5.

6.

7.

8.

9.

1. Miejscowość	WOŁCZYN	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY pw. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP ul. Kościelna 2	6. Zawartość załącznika zdjęcia
2. Gmina	Wołczyn		
3. Powiat	kluczborski		
4. Województwo	opolskie		
10.		11.	12.

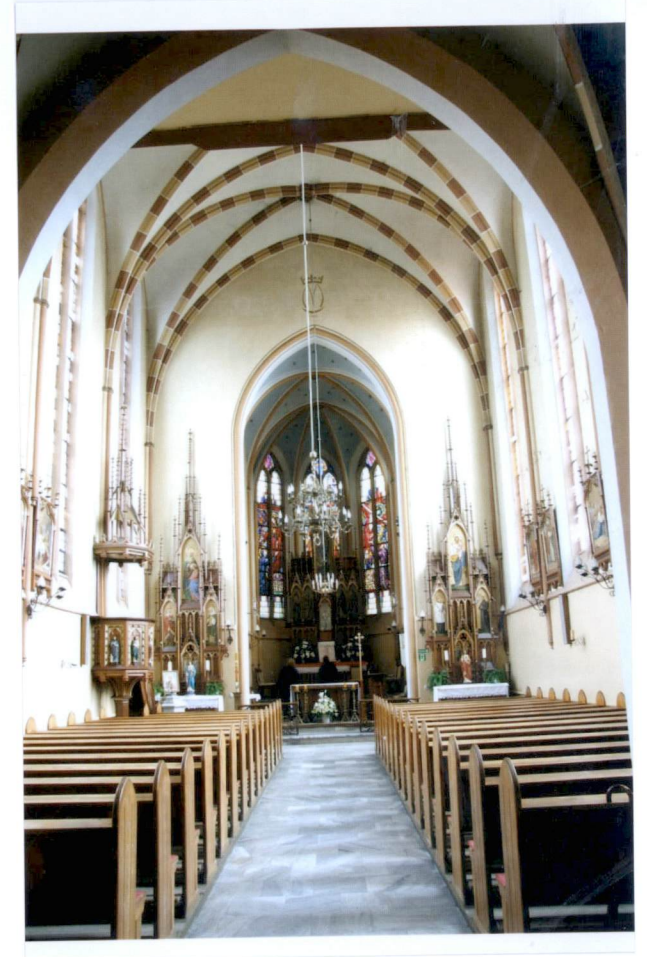
13.

14.

15.

1. Miejscowość	WOŁCZYN	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY pw. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP ul. Kościelna 2	6. Zawartość załącznika zdjęcia
2. Gmina	Wołczyn		
3. Powiat	kluczborski		
4. Województwo	opolskie		

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

1. Miejscowość	WOŁCZYN	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY pw. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP ul. Kościelna 2	6. Zawartość załącznika zdjęcia; archiwalia
2. Gmina	Wołczyn		
3. Powiat	kluczborski		
4. Województwo	opolskie		
23.	24.	25.	

26.

27.

28.

29.

1. Miejscowość **WOŁCZYN**
 2. Gmina **Wołczyn**
 3. Powiat **kluczborski**
 4. Województwo **opolskie**

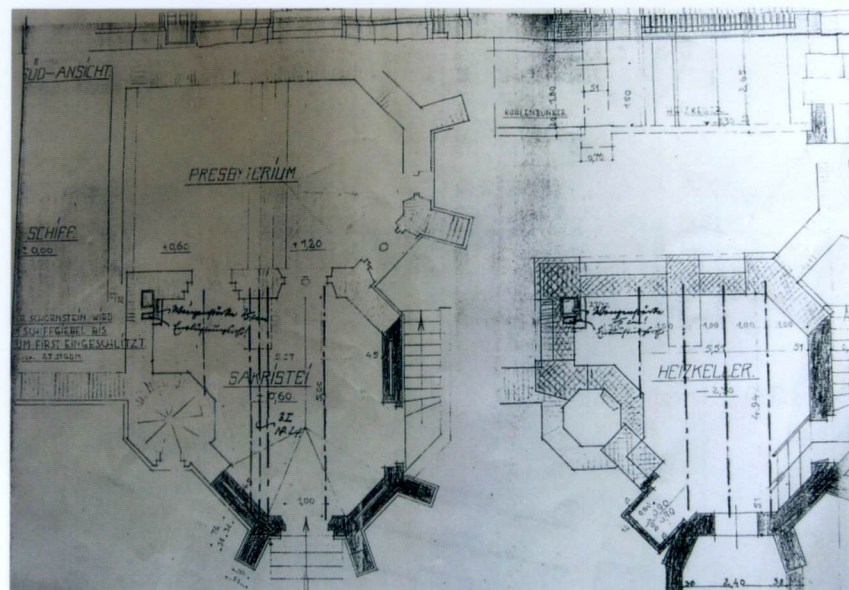
5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres

**KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY
 pw. NIEPOKALANEGO POZĘCIA NMP
 ul. Kościelna 2**

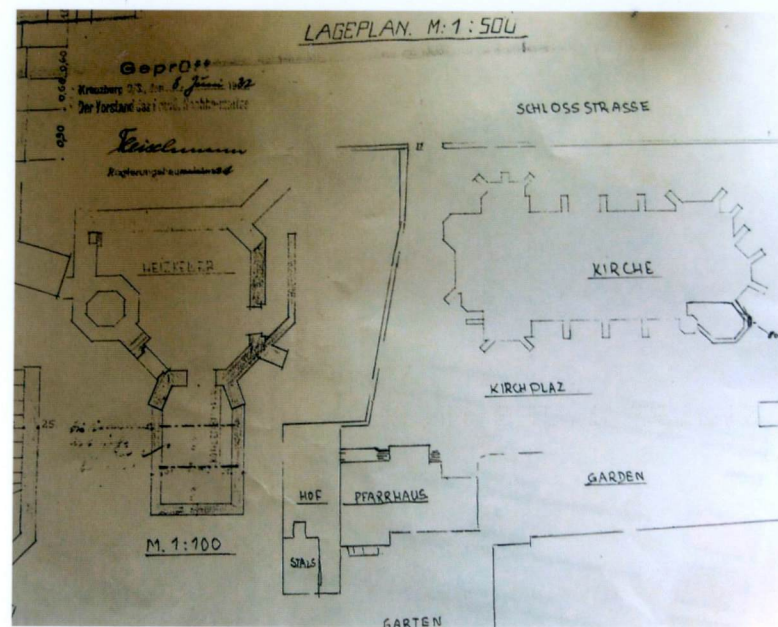
6. Zawartość załącznika

archiwalia

30.

31.

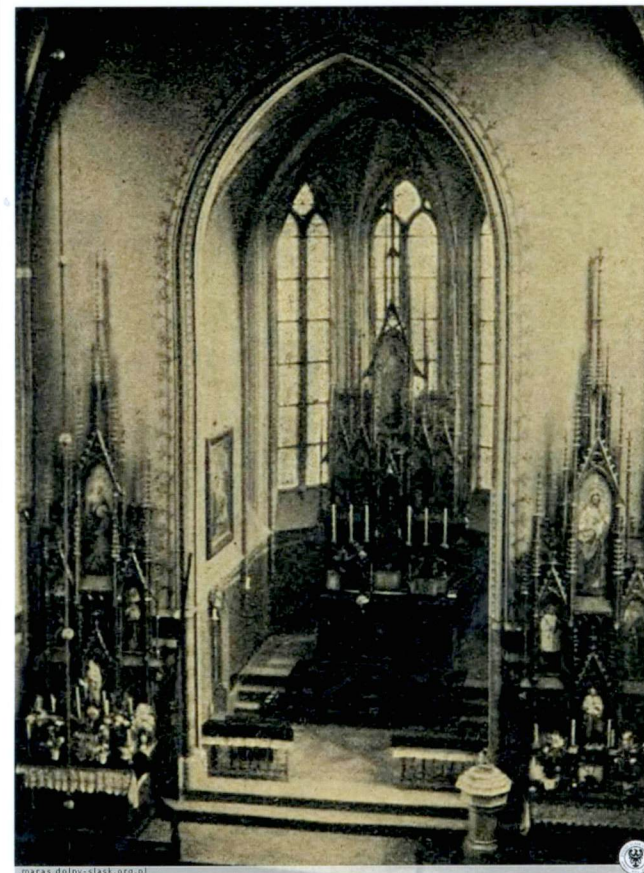
32.

33.

34.

1. Miejscowość	WOŁCZYN	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI PARAFIALNY pw. NIEPOKALANEGO POZĘCIA NMP ul. Kościelna 2	6. Zawartość załącznika archiwalia; orientacja
2. Gmina	Wołczyn		
3. Powiat	kluczborski		
4. Województwo	opolskie		

35.

36.

